

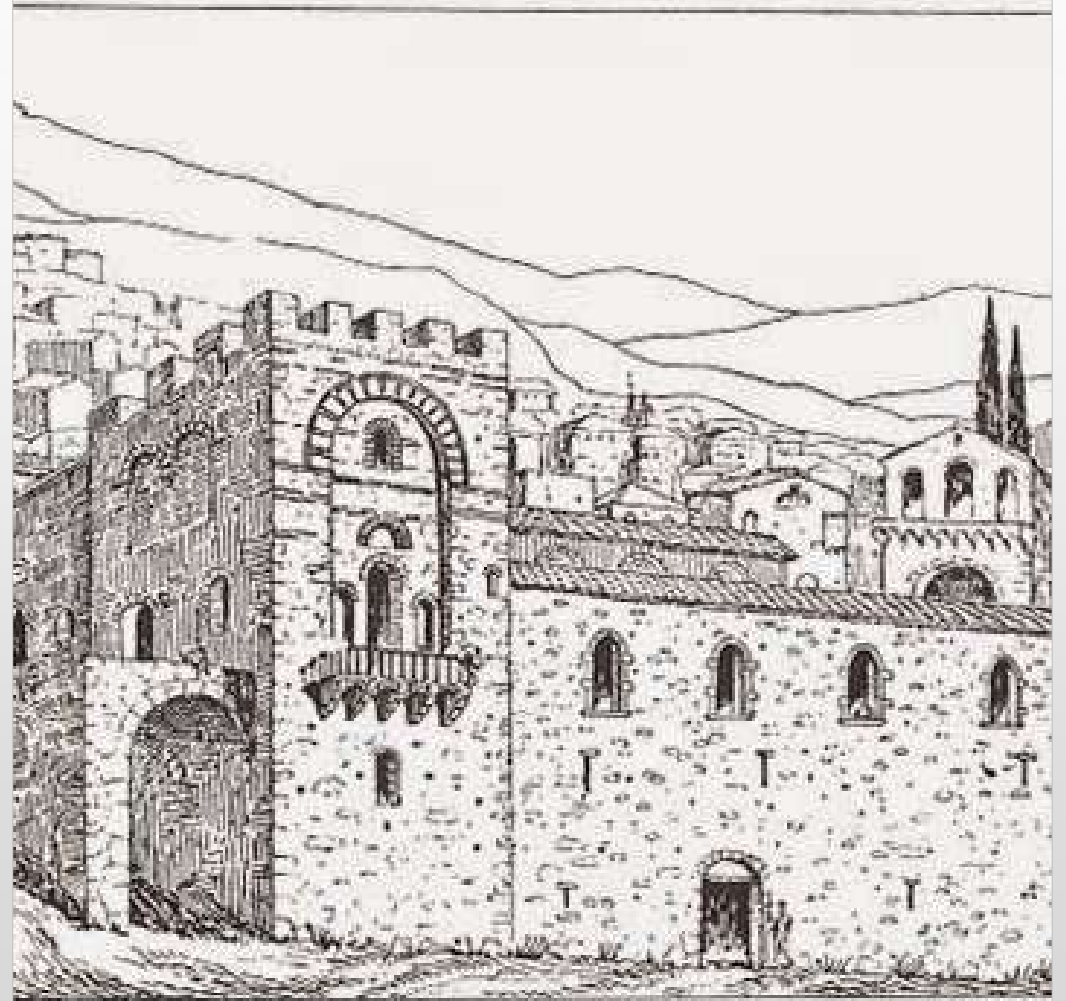
BYZANTIO

BYZANTΙΝΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Η βυζαντινή κατοικία όπως και οι άλλες κατηγορίες των κατασκευών είναι επηρεασμένη από τα σχέδια και τις κατασκευές των προηγούμενων χρόνων. Το βυζαντινό σπίτι συνδυάζει αρχαία ελληνικά, ρωμαϊκά και ανατολικά στοιχεία. Η μορφή των βυζαντινών σπιτιών εξαρτάται από την οικονομική κατάσταση του ιδιοκτήτη, τη μορφολογία του εδάφους και φυσικά το διαθέσιμο χώρο. Συνυπάρχουν τόσο πολυτελείς επαύλεις όσο και φτωχικά σπίτια, ενώ διαφορές παρατηρούμε και ανάμεσα στα σπίτια της πόλης και στα σπίτια της υπαίθρου.

ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΝ ΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΣΠΙΤΙΑ;

Την περίοδο της Ύστερης Αρχαιότητας, αλλά και στα χρόνια του Βυζαντίου, τα σπίτια βρίσκονταν μέσα στα τείχη της πόλης ή του κάστρου και οι περιοχές κατοίκησης καταλάμβαναν τη μεγαλύτερη έκτασή τους. Αν και στο πρώιμο Βυζάντιο τα σπίτια, ενταγμένα σε οικοδομικά τετράγωνα, διατάσσονταν εκατέρωθεν κυρίων ή δευτερευόντων δρόμων, την περίοδο του μέσου και ύστερου Βυζαντίου, τα σπίτια άλλοτε βρίσκονταν κοντά το ένα στο άλλο με μεσοτοιχίες κι άλλοτε ήταν διασκορπισμένα άτακτα στον χώρο, ακολουθώντας τη μορφολογία του εδάφους. Στις μεγάλες πόλεις της αυτοκρατορίας, συνυπήρχαν τα ισόγεια σπίτια που διατάσσονταν γύρω από μία κεντρική αυλή και τα δίπατα ή πολυώροφα κτίσματα που διαιρούνταν σε διαμερίσματα.

ΠΩΣ ΧΤΙΖΟΝΤΑΝ ΟΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ;

Για το χτίσιμο των σπιτιών τους οι Βυζαντινοί, χρησιμοποιούσαν συνήθως λίθους, τούβλα και ξύλα, ενώ για συνδετική ύλη χρησιμοποιούσαν λάσπη από άμμο, ασβέστη ή ακόμα και χώμα, στις πιο φτωχικές κατασκευές. Τα ευτελή υλικά δομής που χρησιμοποιούνταν καθ' όλη τη διάρκεια της βυζαντινής περιόδου ίσως δικαιολογούν το γεγονός ότι ελάχιστα δείγματα κοσμικής αρχιτεκτονικής έχουν διασωθεί στη σημερινή εποχή. Οι νομικές διατάξεις που ρύθμιζαν την πολεοδομική οργάνωση των πόλεων και την οικοδόμηση δείχνουν μία ιδιαίτερη φροντίδα για την αισθητική και την υγιεινή τους. Υπήρχαν ρυθμίσεις για τον αριθμό των ορόφων που μπορούσε να διαθέτει μία κατοικία, για το κτίσιμο μπαλκονιών και κλιμακοστασίων και για την απόσταση μεταξύ των οικιών, ενώ σε περιοχές, όπως η Κωνσταντινούπολη απαγορευόταν ακόμα και η παρεμπόδιση της θέας προς τη θάλασσα. Ιδιαίτερα οι πλούσιοι ιδιοκτήτες έπρεπε να φροντίζουν τις προσόψεις των σπιτιών τους για να ομορφαίνουν την πόλη και να ευχαριστούν τους περαστικούς.

ΤΕΧΝΙΤΕΣ

Οι κτίστες είναι τεχνίτες απαραίτητοι στην κατασκευή κάθε οικοδομικού έργου. Στο Βυζάντιο σπάνια αναφέρονται με τα ονόματά τους στα κείμενα. Είναι οργανωμένοι σε συντεχνίες όπως μαρτυρούν παλαιοχριστιανικές επιγραφές αλλά και υστεροβυζαντινά κείμενα. Επικεφαλής του κάθε συνεργείου είναι ο πρωτομαΐστωρ ή μαΐστωρ, ο οποίος καθοδηγεί τους εργάτες. Σύμφωνα με τη νομοθεσία απαγορεύονται οι μετακινήσεις των συνεργείων αυτών. Σε εξαιρετικές, όμως, περιπτώσεις τεχνίτες ταξιδεύουν για να αναλάβουν ένα συγκεκριμένο έργο, κάποιες φορές έξω από τα σύνορα της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Στην εκτέλεση ενός έργου παρεμβάλλονται μεταξύ των κτιστών και του εργοδότη πρόσωπα που ασχολούνται με την πληρωμή, τις προμήθειες των υλικών, αλλά και το συντονισμό των διαφόρων εργασιών στο εργοτάξιο. Για να προστατευτούν τόσο οι τεχνίτες όσο και οι εργοδότες, εκτός από ειδικές διατάξεις στη νομοθεσία, στο Επαρχικόν Βιβλίον, υπογράφονται και συμβόλαια, που καθορίζουν το μέγεθος, τον απαιτούμενο χρόνο και το κόστος του έργου. Η έναρξη του έργου γίνεται με την εκσκαφή των θεμελίων και τον έλεγχο του υπεδάφους για την αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων. Το κτίσιμο γίνεται από δύο οικοδόμους, από τους οποίους ο εμπειρότερος εργάζεται στην εξωτερική και ο άλλος στην εσωτερική πλευρά του κτηρίου, πατώντας σε ξύλινες σκαλωσιές. Οι υπουργοί μεταφέρουν τα υλικά στους κτίστες, οι οποίοι, φορώντας κοντούς χιτώνες χωρίς μανίκια, ζωσμένους γύρω από τη μέση τους, χρησιμοποιούν διάφορα εργαλεία: το μυστρίον, το βαρύδιον, την τσάπα και την οικοδομική σφύρα. Οι αμοιβές των οικοδόμων και των ανειδίκευτων εργατών γενικά είναι χαμηλές, ενώ συχνά πληρώνονται και σε είδος (αλεύρι, αλάτι). Σε περίπτωση που ο χορηγός δεν μπορεί να καταβάλλει το συμφωνημένο ποσό οι κτίστες καταφεύγουν σε βίαιες λύσεις, ενώ δεν είναι λίγες και οι περιπτώσεις που αν δεν λάβουν ένα τμήμα του ποσού αυτού δεν ξεκινούν καν την εκτέλεση του έργου.

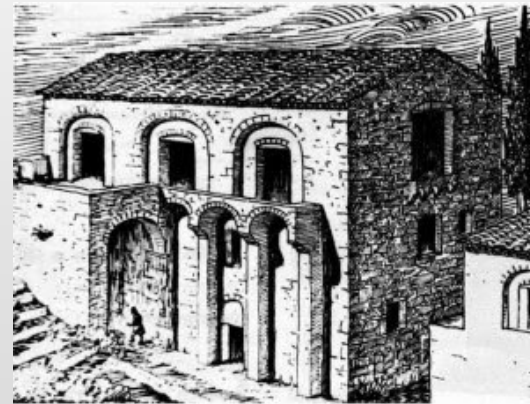
ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΠΛΟΥΣΙΩΝ

Οι πιο ευκατάστατοι ζούσαν σε διώροφα σπίτια. Το ισόγειο χρησίμευε για κοτέτσι, στάβλος και αποθήκες, ενώ στον πάνω όροφο βρίσκονταν τα δωμάτια της οικογένειας. Οι μεγαλοκτηματίες που ζούσαν στην επαρχία έμεναν μακριά από τα χωριά σε πολυτελείς επαύλεις με εσωτερικούς κήπους και στοές. Στο Βυζάντιο υπήρχαν πολυτελείς επαύλεις για τους μεγαλοκτηματίες με εσωτερικούς κήπους και στοές. Οι πλούσιοι που ζούσαν στις πόλεις (αστοί) είχαν διώροφα σπίτια με τζάκι, κουζίνα, πλυσταριό, λουτρό και εικονοστάσιο ή παρεκκλήσι στο ισόγειο. Τα υπόλοιπα δωμάτια ήταν στον δεύτερο όροφο. Αναφέρεται ότι κατά τη βασιλεία του Θεοδοσίου υπήρχαν στην Κωνσταντινούπολη σπίτια με επτά ή εννιά πατώματα, συνήθεια ρωμαϊκής καταγωγής.

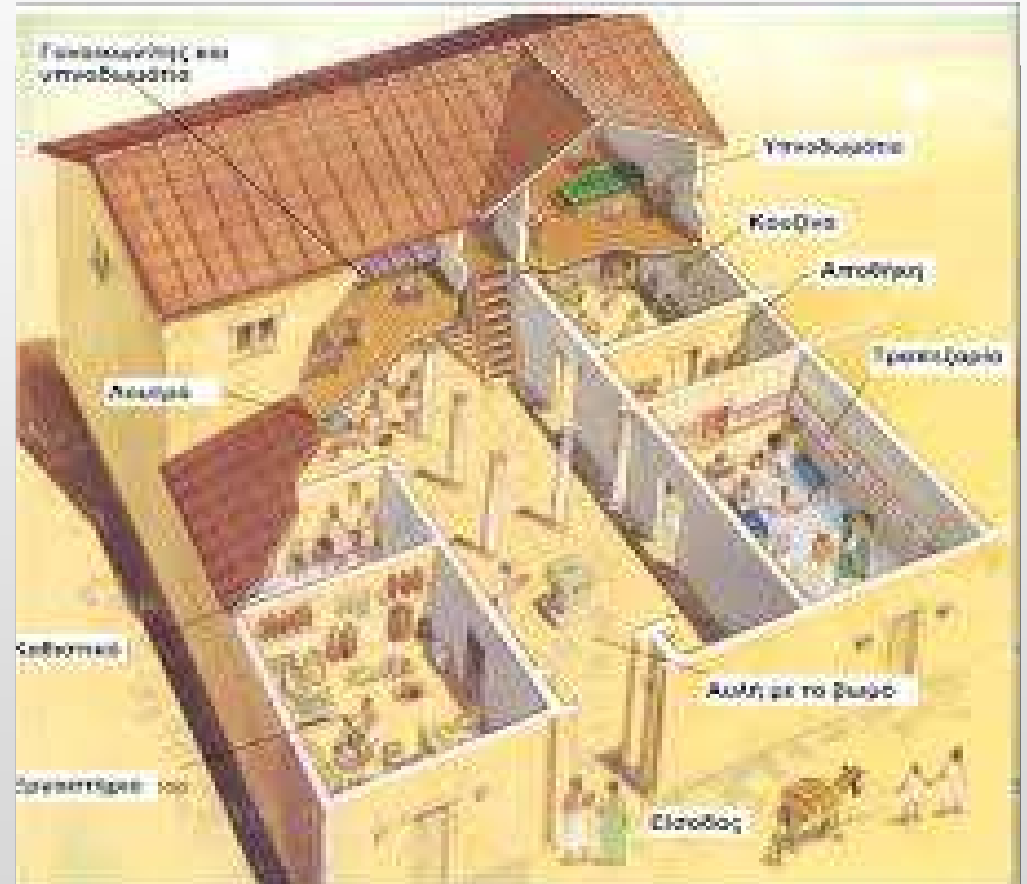
ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΤΩΝ ΜΕΣΑΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΤΡΩΜΑΤΩΝ

Τα μεσαία στρώματα κατοικούσαν σε χαμηλά σπίτια ή σε δίπατες οικίες φτιαγμένες από φθηνά υλικά. Μια σειρά δωματίων γύρω από μία ανοιχτή αυλή, όπου συνήθως υπήρχε πηγάδι και φούρνος, αποτελούσε τον συνηθέστερο τύπο σπιτιού. Οι περισσότερες κατοικίες διέθεταν σέρνες στα ισόγεια ή χώρους για τα ζώα. Η αυλή ωστόσο, προοδευτικά θα εγκαταλειφθεί λόγω της συγκέντρωσης πληθυσμού στα αστικά κέντρα και της έλλειψης χώρου.

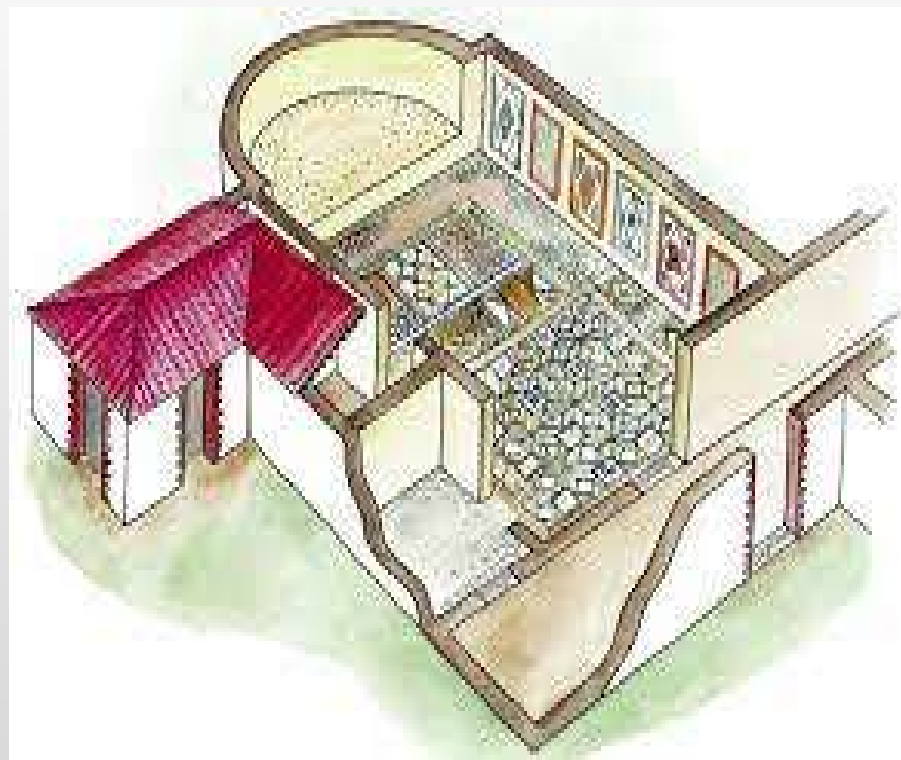
ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΦΤΩΧΩΝ

Οι φτωχοί της Κωνσταντινούπολης και των άλλων πόλεων ζούσαν σε άθλιες κατοικίες με ελάχιστες έως ανύπαρκτες ανέσεις. Σε παρόμοιες τραγικές συνθήκες ζούσαν και οι χωρικοί. Τα σπίτια τους ήταν μικρά και αποτελούνταν από ένα μοναδικό στεγασμένο χώρο, που μερικές φορές ήταν διαιρεμένος σε δύο δωμάτια.

ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ

Τα αριστοκρατικά είχαν μεγάλη έκταση και συχνά πολυτελή διακόσμηση. Η πρόσοψή τους πρέπει να ήταν ιδιαίτερα φροντισμένη, με ποικίλα συστήματα δομής, ορθομαρμαρώσεις και χρώματα που έδιναν μια ωραία όψη. Ο ιστορικός Χωνιάτης αναφέρει ότι <<οι τοίχοι των σπιτιών ήταν χρώματι διηθισμένοι >>. Τα δωμάτια, το πιο σημαντικό από τα οποία ήταν το τρίκλινοί που χρησίμευε ως τραπεζαρία, ήταν χτισμένα γύρω από μία αυλή. Γύρω από το τρίκλινοί που έγινε γνωστό ως σάλα, ήταν τα δωμάτια, κουβούκλια ή κοιτώνες των ανδρών και των παιδιών, η τραπεζαρία και οι χώροι υγιεινής. Τα διαμερίσματα των γυναικών, τα λεγόμενα γνωστό, βρισκόνταν στα ενδότερα των οικημάτων. Τα σπίτια διέθεταν ακόμα μπαλκόνια ή εξώστες -ηλιακά- όπως τα λέγανε και αυλές ή κήπους. Ανάλογα με την οικονομική άνεση και το γούστο του ιδιοκτήτη υπήρχε διακόσμηση με ψηφιδωτά, τοιχογραφίες και μωσαϊκά. Τα μεσαία στρώματα κατοικούσαν σε φτωχότερες παραλλαγές των παραπάνω σπιτιών. Το μεγαλύτερο μέρος πάντως του πληθυσμού κατοικούσε σε χαμηλά σπίτια ή σε δίπατες οικίες φτιαγμένες από φθηνά υλικά. Μια σειρά δωματίων γύρω από μία ανοιχτή αυλή, όπου συνήθως υπήρχε πηγάδι και φούρνος, αποτελούσε τον συνηθέστερο τύπο σπιτιού. Οι περισσότερες κατοικίες διέθεταν στέρνες στα ισόγεια ή χώρους για τα ζώα. Η αυλή ωστόσο, προοδευτικά θα εγκαταλειφθεί λόγω της συγκέντρωσης πληθυσμού στα αστικά κέντρα και της έλλειψης χώρου. Τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα, όπου ανήκε η πλειοψηφία του πληθυσμού των πόλεων, κατοικούσαν σε πολυώροφες πολυκατοικίες.

ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Η μορφή και η ποιότητα της οικοσκευής ενός βυζαντινού σπιτιού εξαρτιόταν από την οικονομική και κοινωνική θέση του ιδιοκτήτη. Τα συνηθέστερα υλικά κατασκευής της ήταν το γυαλί, ο πηλός, τα όστρακα και το ξύλο για τους πιο φτωχούς και τα πολύτιμα μέταλλα και οι λίθοι για τους πλούσιους. Στα βασικά έπιπλα του βυζαντινού σπιτιού ανήκαν το τραπέζι και το κρεβάτι, πάνω στο οποίο τοποθετούσαν διάφορα στρωσίδια, όπως μαξιλάρια και σεντόνια που φτιάχνονταν από διάφορα υλικά. Πάντως φαίνεται ότι την εποχή εκείνη οι περισσότεροι κάτοικοι του Βυζαντίου ξάπλωναν πάνω σε στρώματα από άχυρα, βαμβάκι, κουρέλια ή πούπουλα, τα οποία απλώνονταν απευθείας στο πάτωμα ή σε χτιστούς πάγκους. Τα τραπέζια, συνήθως κατασκευασμένα από ξύλο, χρησίμευαν όχι μόνο για το σερβίρισμα του φαγητού αλλά και ως πάγκοι εργασίας ή γραφεία. Για καθίσματα χρησιμοποιούσαν καρέκλες ή σκαμνιά. Ιδιαίτερος τύπος καθίσματος ήταν ο θρόνος που χρησιμοποιούνταν αποκλειστικά από τον αυτοκράτορα, τον πατριάρχη, τους επισκόπους και τους ηγούμενους και συνοδεύονταν συνήθως από υποπόδιο. Στα έπιπλα ενός βυζαντινού σπιτιού συγκαταλέγονται ακόμα τα κιβώτια ή σεντούκια, τα οποία χρησιμοποιούνταν για τη φύλαξη ψωμιού και διαφόρων εδεσμάτων, ενδυμάτων και βιβλίων ακόμα και χρημάτων ή κοσμημάτων. Αντίστοιχο ρόλο είχαν τα αρμάρια, συχνά εντοιχισμένα, που ασφάλιζαν, όπως και τα σεντούκια, με κλειδαριά. Στη σκευή ενός βυζαντινού σπιτιού ανήκαν ακόμα τα χαλιά, τα οποία κάλυπταν τα δάπεδα των πλούσιων σπιτιών, καθώς και τα βαριά παραπετάσματα, που κρεμασμένα από την οροφή, χρησίμευαν ως διαχωριστικά των ενδιάμεσων χώρων. Τα σπίτια της εποχής φωτίζονταν με κεριά και λυχνάρια, που συνήθως ήταν φορητά ή στηρίζονταν σε μόνιμους λυχνοστάτες. Οι εκκλησίες και τα παλάτια χρησιμοποιούσαν κυρίως πολυκάντηλα ή πολυέλαιους που κρεμόντουσαν από την οροφή με αλυσίδες. Μέρος του οικιακού εξοπλισμού αποτελούν τα επιτραπέζια σκεύη, που φτιάχνονταν από διαφορετικά υλικά. Σε αυτά ανήκαν τα πιάτα, οι δίσκοι, οι γαβάθες, τα ποτήρια, τα κύπελλα, οι κανάτες και οι αλατιέρες. Μεγάλη ποικιλία παρατηρείται και στα μαγειρικά σκεύη. Ένα βυζαντινό σπίτι διέθετε πυροστάτες, πάνω στους οποίους τοποθετούσαν τα τσουκάλια για το μαγείρεμα, κατσαρόλες για το ζέσταμα του νερού, σχάρες και τηγάνια, κουτάλες διαφόρων μεγεθών, γουδιά αλλά και λεκάνες για το πλύσιμο των πιάτων και των χεριών. Στα κελάρια των σπιτιών φυλάσσονταν ακόμα πιθάρια για την αποθήκευση των υγρών και των τροφίμων, ενώ για τη μεταφορά και την αποθήκευση του νερού χρησιμοποιούσαν τα χεριών. Στα, για την επιτραπέζια χρήση του νερού, του κρασιού ή του λαδιού υπήρχαν τα λαγήνια.

ΕΠΙΠΛΩΣΗ

Βασικά στοιχεία της βυζαντινής επίπλωσης ήταν τα «κλινάρια», ή «κρεβάτια» ή «κρεβάτια», με στρώματα από άχυρο (για τους φτωχούς) και πούπουλο χήνας (για τους πιο εύπορους), οι «τάβλια» (τα τραπέζια), τα «σελλία» ή «σκαμνία» (τα δικά μας σκαμνιά). Το δάπεδο καλυπτόταν από τα «επεύχια» ή «τάπητες» (χαλιά), ενώ το εσωτερικό του σπιτιού διαιρούνταν από τα «βήλα» (παραπετάσματα), υφάσματα που χρησιμοποιούνταν σαν εσωτερικές πόρτες. Τέλος, ο φωτισμός γινόταν με λυχνάρια, κανδήλες, πολυκάνδηλα ή κεριά και φανάρια.

THE END

Σας ευχαριστούμε που
μας ακούσατε ελπίζουμε
να σας άρεσε η
παρουσίαση μας.

Οι μαθήτριες του Β'4
Χαραλαμπίδη Χριστίνα
Ψαρά Φωτεινή
Χρυσοπούλου Σταυρούλα
Τσακμακούδη Ιωάννα

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΟΤΕΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Σχολικό έτος 2023-2024

ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ: Φυδανίδου Αναστασία και Φιλιππίδου
Νεφέλη

ΙΕΡΑ ΕΞΕΤΑΣΗ

Η Ιερά Εξέταση υπήρξε ένας θεσμός της Δυτικής Εκκλησίας που αρχικά είχε ως σκοπό την καταπολέμηση των αιρέσεων, αλλά στην πορεία εξελίχθηκε σε ένα «εργαλείο» που το εκμεταλλεύτηκαν οι ηγεμόνες της εποχής για να εξοντώνουν τους πάσης φύσεως εχθρούς τους, εξασφαλίζοντας έτσι την απολυταρχική εξουσία τους. Μια ημέρα σαν σήμερα, στις 5 Δεκεμβρίου του 1484 ο Πάπας Ιννοκέντιος Η΄ εκδίδει παπική Βούλα που ιδρύει την Ιερά Εξέταση και καταδικάζει χιλιάδες ανθρώπους στην πυρά με την κατηγορία της μαγείας.

Βασανιστήριο της Ιεράς Εξέτασης

Ιστορικά υπήρξαν τρεις θεσμοί Ιεράς Εξέτασης: ο πρώτος είχε την ονομασία «Μεσαιωνική Ιερά Εξέταση». Ιδρύθηκε τον 13ο αιώνα για να καταπολεμήσει την αίρεση των Καθαρών ή Αλβιγίων, που ήταν μια εξέλιξη της αίρεσης των Παυλικιανών-Βογομίλων. Οι σύνοδοι της Τουρ (1163) και της Τουλούζης (1229) καθιέρωσαν τη σύσταση ειδικών εκκλησιαστικών επιτροπών για την αναζήτηση των αιρετικών. Ήδη το 1163 ο πάπας Αλέξανδρος Γ΄ ζητά από τους ηγεμόνες να τους καταδιώκουν απειλώντας με φυλάκιση και δήμευση της περιουσίας τους, ενώ ο Ιννοκέντιος Γ΄ αναθέτει σε ιερωμένους την καταστολή των

αιρέσεων στη Γαλλία. Ακολούθησαν τα διατάγματα του Γερμανού αυτοκράτορα Φρειδερίκου Β΄ που νομιμοποιούσαν το θάνατο των αιρετικών στην πυρά. Μέσα σε αυτό το κλίμα ο πάπας Γρηγόριος Θ΄ το 1227 ανέθεσε σε δύο δομινικανούς μοναχούς να αναλάβουν δράση κατά των αιρετικών στη Φλωρεντία και στη Γερμανία. Το 1231 θεσμοθέτησε την ισόβια φυλάκιση των μετανοούντων, ενώ τους αμετανόητους αιρετικούς τους παρέδιδαν στις πολιτικές αρχές για να τους εκτελέσουν. Αργότερα δόθηκε και στο τάγμα των Φραγκισκανών αντίστοιχη αποστολή σε άλλες χώρες της Ευρώπης.

Ιερά Εξέταση

Οι ιεροεξεταστές ήταν έκτακτοι εκκλησιαστικοί δικαστές, που αντλούσαν την εξουσία από τον παπικό διορισμό. Έργο τους η καταστολή της αίρεσης με καταδίωξη όλων

των ανθρώπων που σχετίζονταν με το δόγμα, ακόμη και αυτών που δεν κατέδιδαν αιρετικούς. Στη συνέχεια προστέθηκαν στα παραπτώματα η μαγεία, η μαντεία, η μοιχεία, η σοδομία, η βλασφημία, η ιεροσυλία και η τοκογλυφία.

Η «μεσαιωνική Ιερά Εξέταση» δρούσε μέχρι τα τέλη του 15ου αιώνα. Τότε ήταν που ιδρύθηκε ο δεύτερος θεσμός, η «Ισπανική Ιερά Εξέταση», για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα των Εβραίων. Μετά τη δημιουργία του ενωμένου ισπανικού βασιλείου με το γάμο του βασιλιά της Αραγονίας Φερδινάνδου και της Ισαβέλλας της Καστίλης τέθηκε το ζήτημα των Μαράνων. Οι Μαράνοι ήταν κρυπτοεβραίοι, που είχαν παραμείνει στην Ισπανία μετά τους διωγμούς των Εβραίων και τον αναγκαστικό εκχριστιανισμό τους. Ο πάπας Σίξτος ο Δ΄ επέτρεψε στους βασιλείς της Ισπανίας να διορίσουν ιεροεξεταστές το 1478 που θα αναλάμβαναν τη δίωξη των Μαράνων, που τους θεωρούσαν πρόβλημα για την ενότητα του βασιλείου τους. Ήταν η πρώτη φορά που το θεσμό της Ιεράς Εξέτασης των έλεγχαν απόλυτα οι Ισπανοί μονάρχες και οι ιεροεξεταστές ήταν τα όργανα επιβολής της απολυταρχικής εξουσίας τους.

Ο φοβερός και τρομερός Ισπανός ιεροεξεταστής Τόμας ντε Τορκεμάδα, Ο δομινικανός, δήμιος καταδίκασε περισσότερους από 8 χιλιάδες ανθρώπους!

Στην Ισπανική Ιερά Εξέταση προήδρευε ο μέγας ή γενικός ιεροεξεταστής που διοριζόταν από τον Ισπανό βασιλιά με έγκριση του πάπα. Είχε γύρω του το «Συμβούλιο της ύπατης και γενικής Εξέτασης» που το αποτελούσαν τομα που διοριζόταν με τη σύμφωνη γνώμη του βασιλιά και του μέγα ιεροεξεταστή. Ο πρώτος μέγας ιεροεξεταστής ο δομινικανός Θωμάς Τορκεμάδα υπήρξε ο οργανωτής της Ισπανικής Ιεράς Εξέτασης. Στην αρχή στράφηκε στους Μαράνους. Μετά το μεγάλο διωγμό των Εβραίων της Ισπανίας το 1492 πολλοί Εβραίοι, για να γλιτώσουν τον εκτοπισμό, αναγκάστηκαν να βαπτιστούν χριστιανοί. Λίγα χρόνια αργότερα με το διωγμό των τελευταίων μουσουλμάνων από την Ισπανική χερσόνησο εμφανίστηκε μία άλλη κατηγορία ανθρώπων, οι μουσουλμάνοι που είχαν ασπαστεί το χριστιανισμό από ανάγκη, οι Moriscos. Αυτή η νέα κατηγορία ατόμων έγιναν το επόμενο αντικείμενο διωγμών της Ισπανικής Ιεράς Εξέτασης, όπως και οι κρυπτοεβραίοι, γιατί προκαλούσαν την έχθρα των «παλαιών και γνήσιων χριστιανών». Ταυτόχρονα ξεκίνησε ο διωγμός των οπαδών της Μεταρρύθμισης, τους Alumbrados.

Η ισπανική Ιερά Εξέταση έδρασε ακόμη και στις ισπανικές αποικίες (π.χ. Μεξικό, Περού) και αποτέλεσε το καλύτερο εργαλείο για την εξασφάλιση της απολυταρχικής και συγκεντρωτικής εξουσίας των μοναρχών της εποχής.

Τελικά καταργήθηκε στην Ισπανία το 1808 από τον Μ. Ναπολέοντα και, αφού ανασυστήθηκε για λίγο, καταργήθηκε οριστικά το 1834.

Τελευταίος θεσμός ήταν η Ρωμαϊκή Ιερά Εξέταση, η οποία ιδρύθηκε το 1542 από τον πάπα Παύλο τον Γ'. Πρόκειται για μια επιτροπή 6 καρδινάλιων με δυνατότητα να διορίζουν εκπροσώπους ιεροεξεταστές. Το κλίμα τρομοκρατίας που έφερε άλλες φορές βρισκόταν σε έξαρση και άλλες φορές σε ύφεση ανάλογα με τον πάπα. Με τα χρόνια η δράση της περιορίστηκε, χωρίς να λείπουν καταδίκες και εκτελέσεις, όπως ο Τζιορντάνο Μπρούνο. Από τον 17ο αιώνα ασχολείται κυρίως με την καύση βιβλίων, τη ζωή και την τάξη της Εκκλησίας και τη συμπεριφορά των πιστών. Από το 18ο αιώνα αρχίζουν πλέον οι πολιτικές αρχές να αρνούνται να εκτελέσουν αποφάσεις της Ιεράς Εξέτασης, μέχρι που καταργήθηκε.

Τζορντάνο Μπρούνο, θύμα της Ιεράς Εξέτασης.

Αυτά τα 500 χρόνια (13ος-18ος) που έδρασε η Ιερά Εξέταση επιδόθηκε σε ένα ανελέητο κυνήγι αιρετικών, μαγισσών και όποιων άλλων απειλούσαν τη θρησκευτική και πολιτική εξουσία της εποχής. Η ισπανική, που ήταν η πιο ανελέητη Ιερά Εξέταση, χώριζε τους αιρετικούς στις παρακάτω κατηγορίες: 1) οι αθεράπευτα αμετανόητοι καταδικάζονταν στην πυρά και μάλιστα σε αργή καύση! 2)

Οι μερικώς έως ολικώς μετανοημένοι, που λύγιζαν σε κάποια φάση των βασανιστηρίων και είχαν βελτιωμένο θάνατο, αφού ο δήμιος τους στραγγάλιζε ακαριαία πριν τους κάψει. 3) Οι αυτοβούλως μετανοημένοι, οι οποίοι λύγιζαν πριν τα βασανιστήρια και καταδικάζονταν είτε σε καταναγκαστική κωπηλασία στις βασιλικές γαλέρες είτε υποχρεώνονταν να φορούν για πάντα ένα χιτώνιο «μολυβόχρουν» ή «πορτοκαλόχρουν» με ένα κόκκινο σταυρό στο στήθος. Καταδικάζονταν έτσι σε κοινωνική απομόνωση και οικονομική εξαθλίωση. Δημεύονταν οι περιουσίες τους και κανείς δεν τους μιλούσε ούτε τους έδινε δουλειά!

Μπορούσε ο οποιοσδήποτε να καταγγείλει τον οποιοδήποτε ΣΤΗΝ Ιερά Εξέταση, ακόμη και με ασύστολα ψεύδη, εξασφαλίζοντας την ανωνυμία του. Ο κατηγορούμενος αγνοούσε τελείως την κατηγορία και καλούνταν να απολογηθεί στα τυφλά. Έπειτα φυλακιζόταν σε φυλακή, όχι δημόσια, αλλά ειδική, που ονομαζόταν μυστική, βρισκόμενος σε πλήρη και διαρκή απομόνωση.

Καταδικασμένοι στην πυρά

Μετά άρχιζε το δικαστικό κομμάτι της διαδικασίας και, εφόσον δεν ομολογούσε την ενοχή του ο αιρετικός, έμπαινε ο δήμιος για να πραγματοποιήσει τα βασανιστήρια. Προηγούνταν η επίδειξη των οργάνων και στη συνέχεια προχωρούσε σε μια σειρά από απίστευτα βασανιστήρια: 1) σχοινισμός, σύμφωνα με το οποίο δένονταν πισθάγκωνα το θύμα σε τροχαλία και ο δήμιος, λέγοντας το «ελέησον με ο Θεός ...», την περιέστρεφε αργά και την ακινητοποιούσε σε σημείο που προκαλούσε ανυπόφορο πόνο. 2) Το πουλάρι, σύμφωνα με το οποίο έδεναν το θύμα σε σχάρα σχήματος πουλαριού, ώσπου να του εξαρθρώσουν τα μέλη του. 3) Τον τροχό, σύμφωνα με το οποίο έδεναν το θύμα σε ξύλινα υποστηρίγματα και ο

δήμιος κυλούσε πάνω του έναν τροχό. 4) Τη θράκα, σύμφωνα με την οποία άλειφαν το θύμα με λίπος και του έβαζαν πάνω του αναμμένα κάρβουνα. 5) Τα ξυλοπάπουτσα, σύμφωνα με το οποίο σφήνωναν ξύλινα πηχάκια στις κνήμες προκαλώντας απίστευτο πόνο στο θύμα. 6) Το μαρτύριο του νερού, σύμφωνα με το οποίο με ένα χωνί έριχναν νερό στο στόμα του θύματος, που ήταν σε οριζόντια θέση και αφού του έκλειναν τη μύτη. Πριν πνιγεί, τον γυρνούσαν ανάποδα να συνέρθει και επαναλαμβανόταν η ίδια διαδικασία.

Τζορντάνο Μπρούνο

Όλα τα παραπάνω γινόταν με την επίβλεψη γιατρού, για να μην πεθαίνουν τα θύματα κατά τη διάρκεια των βασανιστηρίων. Επειδή η Εκκλησία δεν ήθελε να ποτίσει τα χέρια με αίμα, έπαιρνε δήμιους από το κράτος.

Μετά τα βασανιστήρια ακολουθούσε η δημόσια τελετή

της πυράς. Ντελάληδες ανακοίνωναν την απόφαση του ιεροδικαστηρίου και καλούσε κάθε πολίτη της πόλης, μετά την κυριακάτικη λειτουργία, να παρευρεθεί στην αρένα της πόλης για να δει πώς καίγονται οι αιρετικοί. Ακολουθεί την ημέρα της τελετής η παρέλαση –λιτανεία που διασχίζει την πόλη. Μπροστά οι δήμιοι, μετά οι καταδικασμένοι αιρετικοί κρατώντας μάλιστα ομοιώματα κάποιων καταδικασμένων ομοϊδεατών τους, παραπίσω οι ιεροεξεταστές και τελευταίοι στρατιωτικοί και λοιποί αξιωματούχοι.

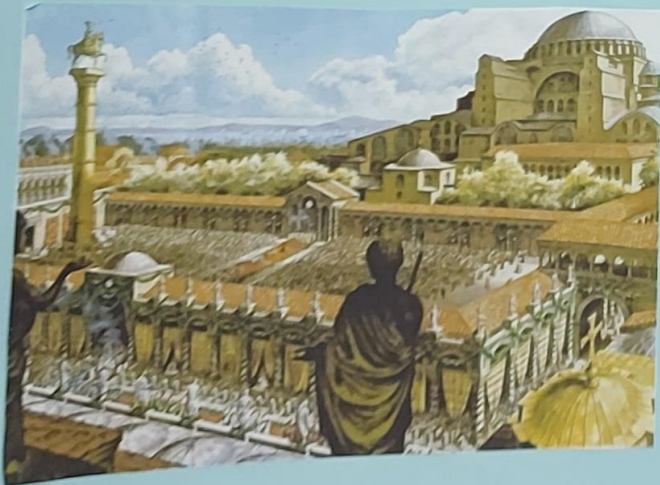
Μπαίνουν στην αρένα, που είναι γεμάτη με κόσμο και οι ιεροεξεταστές διαβάζουν τις αποφάσεις. Οι δήμιοι διαλέγουν τους πρώτους καταδικασθέντες, τους οδηγούν στο βωμό και τους βάζουν φωτιά. Κάποια στιγμή το γίνεται διάλειμμα και οι θεατές πηγαίνουν στα αυτοσχέδια παραπήγματα, που έχουν στήσει μικροπωλητές, για αναψυκτικά και σάντουιτς!

Η καύση των αιρετικών έγινε καθεστώς στην Ισπανία κυρίως μετά το 1470 και έως το 1600. Από κει και πέρα περιορίζεται σημαντικά. Αυτή την περίοδο (1470-1600), στην οποία προήδρευσαν οι πρώτοι 4 Ισπανοί ιεροεξεταστές, είχαμε: 18.230 καμένους και 206.500 αυτοβούλως μετανοημένους. Όλοι οι παραπάνω βέβαια πρώτα βασανίστηκαν φρικτά, ανάμεσά τους και ένα παιδί 8 ετών!

Η ψυχαγωγία στο Βυζάντιο

• Ιππόδρομος

Ο Βυζαντινός ιππόδρομος ανδύαζε ποικίλα θέαματα. Οι θεατές μπορούσαν να παρακολουθήσουν εκεί πλάθως θεαμάτων: ιππικούς αγώνες, λιετοζύ μονομάχων αλλά και άλλα λιγότερο αιματηρά θέαματα. Απόλα εκεί τελούσαν διάφορες θρησκευτικές πολιές, ενώ γίνονταν και δημόσιες τελετές ή πολιτικές εορτήσεις. Το θεατρικό δράμα στον Ιππόδρομο περιορίστηκαν σταδιακά εξαιτίας της κριτικής που ασκούσαν οι καθολικότερες στα κείλη του κήρου. Οστόσο οι αυτοσχέδιολοί από λιλικούς, αρροβάτες και λουκιμούς δεν ελάρον ποτέ από τους δράμας των μεγαλών πολιών.

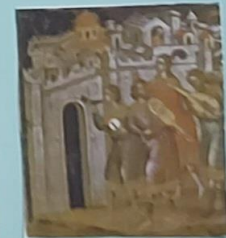
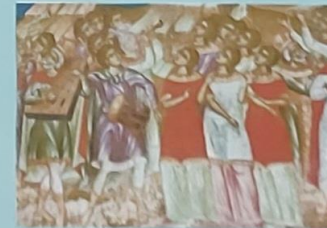
• Θέατρο

Από τα πιο ενδιαφέροντα θέματα για την κατανόηση και διερεύνηση του Βυζαντινού αυθρου και της ποιωνίας είναι το θέατρο και γενικότερα η διασκέδαση και η ψυχαγωγία στο Βυζάντιο. Ξυικά έρχολε την πείρα επίσημων πως οι Βυζαντινοί ήταν πάως ασκητών που κείλη τους ενασροήση είχαν την προεσχρή, την νηστεία και την επιτήρηση των θρησκευτικών τους καθηκόντων. Προδότη οι Βυζαντινοί ήταν βεθιά θρησκευτικοί ή και θρησκώιπτοι αείλο, και παρτές σφοδ εμποναν στα ορια του θρησκευτικού φανατισμού. Αυτό δεν εημοίνε όμως ότι δεν ασρούσαν την διασκέδαση και την ψυχαγωγία, ήταν διατετρα αίσθηθάλους, κήπουόμοι του ρωμώικού «δήλου» αλλά και των εδάτηνών εθίλων. Το είδος θεάτρου που ασρούσε ποτό ο πάλεις και διασκέδαζε με αυτό ήταν το λαϊκό λιθοθέατρο. Μικος αρχικά εθίλωνε το θεατρικό κείλειο, ένα διάδρομο από τη λιθοθραγία ή την καθήλειρηνη Ξυή. Αγαπημένο θέμα εστίρας των λιλικών ετας πρωτοχριστιανικούς χρόους ήταν τα λιετήρια της χριστιανικής θρησκείας. Το λιθοθέατρο εθίποιόσε συνηκερικένους τύπους (ο φαθακός μερος, ο θηλυπρεπός νέος, η φαυταχτήρη Ξυωκα), δεν χροίλιανόσε λιεκές και συνδίαζε του θεατρικό διάδρομο με λουκιμή, πορό και πολλήρα τραγωδία. Ο πουτολιλικός ήταν ένα θεατρικό είδος όπου ο χερροεαίστης, ένας χορευτής με λιεκά χορεύε ένα λιθοθραγικό θέμα με συνοδεία λιεκής και πορωδίας.

• Λαϊκές γιορτές

Οι λαϊκές λιεές στο Βυζάντιο διασκέδαζαν με διαπορα θέματα στο δολιο με: εαύτω, ποθίκα, αρροίε, εθία αήρα και αήρα, περισσότερα εθίκατά Ξυα που τα περιέεραν α κίρη τους και εητέροίεαν διάπορα ποήμερα, με ετανοβάτες, πουλιανοποιός και χορευτές αλλά και με πορωτέεις κωκίλοθέατρο που δεν ήταν εημοστο στο Βυζάντιο. Αήρα τα κείλη των λαϊκών σπουλάτων διασκέδαζαν σε λαϊκές ποθέρες, τα κωκίλεια, με κωκί και χορευτικά θέματα.

• Οι λιεγάτες θρησκευτικές γιορτές εδίνον την ευκαιρία για την οργάνωση πουκωπρέων. Εηροήετο για γιορτές που εταν και εηπορηκό πορακώρα και που γίνονταν εωκία ποτό σε κήποια κώο, εηθίως εθίω από τις ποθέες, σε ανοικτά κώο όπου είνονταν πορακώρα ποραηηματα και εηνές. Από τις εηκοκωπότερες ήταν αυτή της Τρονεξάντας, των Χωρών, της Φραγίας και τα Δηλήτρια της Θεσαδου-ηης.

Μικέλη Μαρία

ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Σύνολο:

Τα σπίτια έφταναν μέσα στα τείχη της πόλης ή των κάστρων και οι περιοχές κατοίκησης καταλάμβαναν τη μεγαλύτερη έκταση του. Τα σπίτια άλλοτε έφταναν κοντά το ένα στο άλλο κι άλλοτε ήταν διασπασμένα ακολουθώντας τη μορφολογία του εδάφους. Στις μεγάλες πόλεις τις αυτοκρατορίας συνυπήρχαν τα ισόγεια σπίτια που διατάσσονταν γύρω από μια κεντρική αυλή.

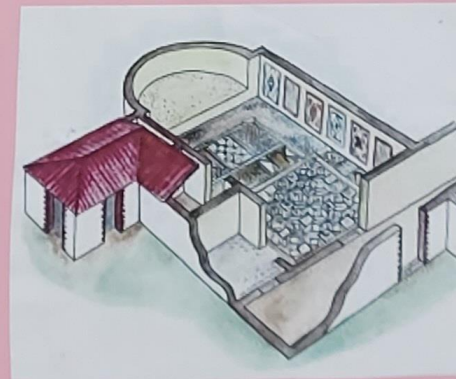
Κατοικία πλούσιων:

Υπήρχαν τα σπίτια των πλούσιων που φερόνταν για την κατασκευή τους. Ο τρόπος οικοδόμησης των σπιτιών ήταν τα γραμμά κεραμικά και οι αρχαιολογικές ανασκαφές. Τα πιο συνήθη υλικά ήταν οι πέτρες, τα τούβλα και τα ξύλα. Οι πλούσιοι έφτιαχναν επίσης από λατόμη και άλλο έβγαζαν κρηματάκια από σπασμένο κεραμίδι. Με αυτό τον τρόπο αυξάνουν την αντοχή των τοιχών.

Κατοικία φτωχών:

Τα σπίτια των φτωχών ήταν φτιαγμένα διαφορετικά από των πλούσιων. Ήταν τα σπίτια τους με από φθηνά υλικά όπως αργίλο ή αβγά χρησιμοποιούσαν χύμα. Τα σπίτια των φτωχών ήταν ισόγεια γύρω από μια κεντρική αυλή καθώς τα ποδοπαράτα. Μεγάλα σπίτια άνηκαν στους πλούσιους και στις μεγάλες οικογένειες.

Βυζάντιο:

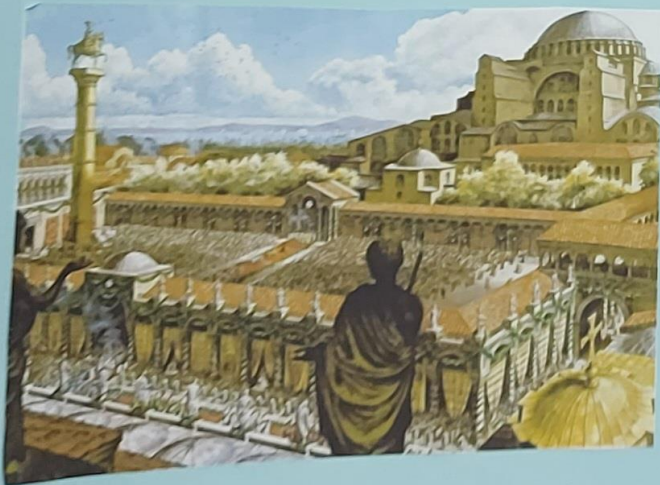
Το βυζάντιο αναπτύχθηκε γρήγορα περιτειχισμένο και κεκλιμένο εδάφη στα αστικά παράλια. Συχνά όμως η περιοχή έληξε της βασιλικής διοίκησης και για πρακτικούς λόγους μερικές φορές αφιανόταν ως αφετηρία για ύψωση των οικισμών κατά μήκος των βοσώρων. Ισχυρά από ελιτισμικές απόψεις τα φθηνά κτίσματα των βοσώρων είναι ορεινά έδαφος που κερδίζουν τα καλύτερα εδάφη πιο εύκολα και τα ακαλλυγμένα γημάτα από πενήνια έδαφος.

Νικολαΐδου Ελένη

Η ψυχαγωγία στο Βυζάντιο

• Ιππόδρομος

Ο Βυζαντινός ιππόδρομος ανδύαζε ποικίλα θέαματα. Οι θεατές μπορούσαν να παρακολουθήσουν εκεί πλῆθος θεαμάτων: ιππικούς αγώνες, λιεραζή μονομάχων αλλά και άλλα λιγότερο αματωρά θέαματα. Απόλυτα εκεί τελούσαν διάφορες θρησκευτικές πολιές, ενώ γίνονταν και δημόσιες τελετές ή πολιτικές εορτήσεις. Το θεατρικό δράμα στον Ιππόδρομο περιορίστηκε στα ελατάκια εζαυτός της κριτικής που ασκούσαν οι καθάρτηνες στα μέλη του κλήρου. Οστόσο οι αυτοσχέδιολοί από λιλικούς, αρροβάτες και λουσείκους δεν ελάφρον ποτέ από τους δράμας των μεγαλών ποθέων.

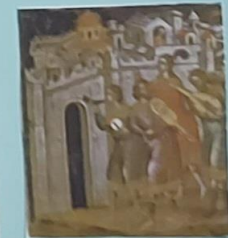
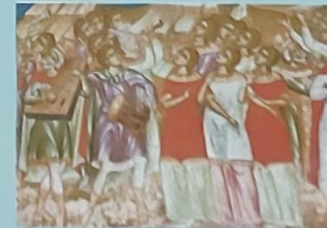
• Θέατρο

Από τα πιο ενδιαφέροντα θέματα για την κατανόηση και διερεύνηση του Βυζαντινού αυθραυτου και της ποιωνίας είναι το θέατρο και γενικότερα η διασκέδαση και η ψυχαγωγία στο Βυζάντιο. Ξυλά έφραζε την πύδα επιτύωση πως οι Βυζαντινοί ήταν πάος ασκούν και κούπη τους ενασροθήση είχαν την προεωρή, την νυστία και την επιγλήρωση των θρησκευτικών τους καθηπόντων. Προδότησε οι Βυζαντινοί ήταν βεθιά θρησκευτικοί ή και θρησκώιπτοι αέλιο και πορθέες σφοες εμπων στα ορια του θρησκευτικού φανατισμού. Αυτό δεν εημισύει όμως ότι δεν ασπούσαν την διασκέδαση και την ψυχαγωγία, ήταν διατετρα αίσθηθάλουες, κήτρούομοι του ρωμάϊκού «θήλου» αλλά και των εδάθρυνών εθίκων. Το είδος θεάτρου που ασπούσε ποτό ο ποέλιος και διασκέδαζε με αυτό ήταν το λαϊκό λιθοθέατρο. Μίκος αρχικά εθίλωνε το θεατρικό κέλιεο, ένα διάδρομο από τη λιθοθραγία ή την καθήκτριση Ξυρή. Αγαπημένο θέμα εστίρας των λιλικών εσας πρωτοχριστιανικούς χρόους ήταν τα λιετήρια της χριστιανικής θρησκείας. Το λιθοθέατρο εθίποιασε συνηκρικένας τύπος. Co φαθακρος μερος, ο θηθύρεπος νέος, η φαυταχτήρη ηνωακα), δεν χρηώιλιποικύε λιεκές και συνδιαζε του θεατρικού διάδρομο με λουεπηή, πορό και πολλήρα τραγωδία. Ο πουτολιλικός ήταν ένα θεατρικό είδος όπου ο χερροεωιστής, ένας πορέτης με λιεκά πορέε ένα λιθοθραγικό θέμα με συνωδία λιεικής και πορωδίας.

• Λαϊκές γιορτές

Οι λαϊκές λιεές στο Βυζάντιο διασκέδαζαν με διαπορα θέματα στο δαδίο με: εαύτω, ποθίκα, αρροιάς, εθία αρά και αρά, περισσότερα εζαυκά ζύα που τα πορέεσαν α κούρη τους και εητέροίεαν διάφορα ποθέρα, με ετανοβάτες, πουλιποποός και πορέτες αλλά και με ποραετίεες κωκίλοθέατρο που δεν ήταν εζωωστο στο Βυζάντιο. Αλλά τα λιεή των λαϊκών σπουλάτων διασκέδαζαν σε λαϊκές ποθέρες, τα κωκίλεια, με κρασί και πορέτικα θέματα.

• Οι λιεγάτες θρησκευτικές γιορτές εδινον την ευηαρία για την οργάνωση πουκωπρέων. Εηρόεατο για γιορτές που εταν και εηπορηκό πορακώρα και που γίνονταν εωκιά ποτό σε κήποια κώο ευνήθως εζώ από τις ποθέες, σε ανοικτά κώο όπου είνονταν πορακώρα ποραηημάτα και εηνές. Από τις εηκωυκώτερες ήταν αυτή της Τρονεζάυτας, των Χωρών, της Φραγίας και τα Δηλήτρια της Θεσαδουής.

Μικέλη Μαρία

ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Σύνολο:

Τα σπίτια έφταναν μέσα στα τείχη της πόλης ή των κάστρων και οι περιοχές κατοίκησης καταλάμβαναν τη μεγαλύτερη έκταση του. Τα σπίτια άλλοτε έφταναν κοντά το ένα στο άλλο κι άλλοτε ήταν διασκορπισμένα ακολουθώντας τη μορφολογία του εδάφους. Στις μεγάλες πόλεις τις αυτοκρατορίας συνυπήρχαν τα ισόγεια σπίτια που διατάσσονταν γύρω από μια κεντρική αυλή.

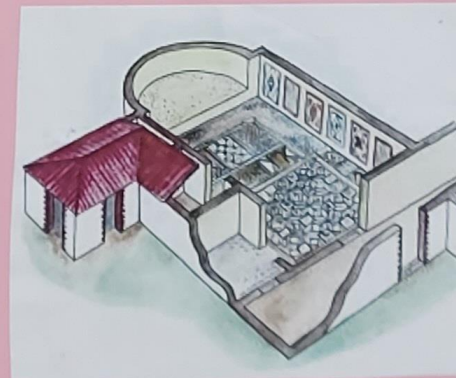
Κατοικία πλούσιων:

Υπήρχαν τα σπίτια των πλούσιων που φερόνταν για την κατασκευή τους. Ο τρόπος οικοδόμησης των σπιτιών ήταν τα γραμμά κεραμικά και οι αρχαιολογικές ανασκαφές. Τα πιο συνήθη υλικά ήταν οι πέτρες, τα τούβλα και τα ξύλα. Οι πλούσιοι έφτιαχναν επίσης από λατόμη και άλλο έβγαζαν κρηματάκια από σπασμένο κεραμίδι. Με αυτό τον τρόπο αυξάνουν την αντοχή των τοιχών.

Κατοικία φτωχών:

Τα σπίτια των φτωχών ήταν φτιαγμένα διαφορετικά από των πλούσιων. Έφτιαχναν τα σπίτια τους με από φθηνά υλικά όπως από ξύλο χρησιμοποιούσαν χύμα. Τα σπίτια των φτωχών ήταν ισόγεια γύρω από μια κεντρική αυλή καθώς τα ποδοπαράτα μεγάλα σπίτια άνηκαν στους πλούσιους και στις μεγάλες οικογένειες.

Βυζάντιο:

Το βυζάντιο αναπτύχθηκε γρήγορα περιτειχισμένο και κεκλιμένο εδάφη στα αστικά παράλια. Συχνά όμως η περιοχή έληξε της βασιλικής διοίκησης και για πρακτικούς λόγους μερικές φορές αφιανόταν ως αμφοτερόπλευρη για να είναι δυνατή η άμυνα των βοσώνων. Ειδικά από εχθροπραξίες σποράς τα φθηνά κτίσματα των βοσώνων είναι αρκετά άρτια που κερδίζουν τα καλύτερα εδάφη πιο εύκολα και τα ακαλλυγμένα γημάτα από πενήνια έσοδα.

Νικολαΐδου Ελένη